

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย

จากการสำรวจประชากรของหนอนคืบกินใบลำไยในสภาพสวนลำไยที่บ้านปากทอง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ในช่วงเดือนพฤษภาคม 2543 ถึงเดือนเมษายน 2544 พบว่า หนอนคืบกินใบลำไย มีการระบาดอยู่ 2 ช่วงคือช่วงเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายนและช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคมที่พบจำนวนหนอนและดักแด้จากการเก็บ 4 ครั้งต่อเดือนพบมีจำนวนเฉลี่ย 117.50 ± 6.37 , 88.25 ± 3.53 , 51.25 ± 4.71 และ 202.00 ± 6.52 ตัวซึ่งประชากรหนอนที่ตกลงบนตารางสี่เหลี่ยม (quadrat) ขนาด 1x1 เมตร โดยพบมากที่สุดในช่วงวันที่ 5 ตุลาคม 2543 มีจำนวนเฉลี่ย 17.30 ± 3.49 ตัว และพบน้อยที่สุดในช่วงวันที่ 1 มิถุนายน 2543 มีจำนวนเฉลี่ย 0.70 ± 0.57 ส่วนประชากรดักแด้ที่นับจากรังดักแด้บนยอดลำไยยาว 50 เซนติเมตร พบว่าโดยพบมากที่สุดในช่วงวันที่ 19 ตุลาคม 2543 มีจำนวนเฉลี่ย 12.35 ± 2.32 ดักแด้ และพบน้อยที่สุดในช่วงวันที่ 26 ตุลาคม 2543 มีจำนวนเฉลี่ย 3.10 ± 2.31 ดักแด้หลังจากนั้นในช่วงที่ลำไยติดผลและมีใบแก่เป็นเวลา 8 เดือนไม่พบหนอนคืบกินใบลำไยเลยในสวนที่บ้านปากทอง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาวงจรชีวิตของหนอนคืบกินใบลำไยภายในห้องปฏิบัติการพบว่าตัวเต็มวัยของหนอนคืบกินใบลำไยเพศเมียมีการวางไข่เป็นฟองเดี่ยว ๆ หรือเป็นกลุ่มตามใต้ผิวใบของลำไย จำนวนเฉลี่ย 38.46 ± 5.32 ฟองไข่มีลักษณะเป็นรูปบาตรคว่ำ มีร่องที่ผิวใช้เวลาโดยเฉลี่ย 4.45 ± 0.51 วัน ในการฟักออกมาเป็นตัวหนอนและตัวหนอนมีจำนวน 5 วัย (instar) ใช้ระยะเวลารวม 15.30 ± 0.98 วัน การเจริญเติบโตของระยะหนอนที่ได้จากการวัดหวักะโหลก (Dyar's law) มีอัตราการเพิ่มของความกว้างของสันหวักะโหลกมีลักษณะการเพิ่มแบบเรขาคณิตซึ่งมีค่าเฉลี่ยของอัตราการเพิ่มทางเรขาคณิตเท่ากับ 1.5267 (Pooled $\chi^2 = 0.05617$, $df = 4$; $p \geq 0.01$) ระยะก่อนเข้าดักแด้และระยะดักแด้ใช้เวลา 1.30 ± 0.47 และ 11.35 ± 1.46 วัน ตัวเต็มวัยเพศผู้มีอายุขัย 14.87 ± 2.31 วัน ส่วนตัวเต็มวัยเพศผู้มีอายุขัย 17.83 ± 2.56 วัน จากการศึกษาตารางชีวิตพบว่าหนอนคืบกินใบลำไยมีอัตราการเพิ่มที่แท้จริง (R_0) มีค่าเท่ากับ 18.3771 เท่า อัตราการขยายพันธุ์ทางกรรมพันธุ์ (r_0) มีค่าเท่ากับ 0.0789, ค่าสัมประสิทธิ์ของการขยายพันธุ์ (λ) มีค่าเท่ากับ 1.0821 และช่วงอายุขัยของกลุ่ม (T_0) มีค่าเท่ากับ 36.8710 วัน นั่นคือ ระยะเวลา 37 วัน หนอนคืบกินใบลำไยสามารถเพิ่มปริมาณได้ประมาณ 18 เท่า และในระยะเวลาทุก ๆ 3 วัน ตัวเมีย 1 ตัว สามารถเพิ่มปริมาณได้ประมาณ 1.0821 เท่า และจากกราฟช่วงเวลาการวางไข่พบว่า ตัวเต็มวัยเพศเมียจะเริ่มวางไข่ในวันที่ 3 หลังจากออกเป็นตัวเต็มวัย และวางไข่ได้สูงสุดในวันที่ 12 แล้ว ปริมาณไข่จะลดลงเรื่อยๆ โดยมีช่วงเวลาการวางไข่ประมาณ 18 วัน ทั้งนี้หนอน

คืบกินใบลำไยมีอัตราการตายสูงในระยะไข่และหนอนวัยที่ 1 คือ 27.00 และ 26.03 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งหนอนวัยที่ 4 และ 5 มีอัตราการตายน้อยที่สุดคือ 4.88 และ 2.56 เปอร์เซ็นต์

จากการศึกษาวงจรชีวิตของแตนเบียน *Apanteles* sp. พบว่าไข่ของแตนเบียน *Apanteles* sp. มีสีขาวใส ใช้เวลาเฉลี่ย 1.25 ± 0.44 วัน หนอนมี 3 ระยะ ใช้เวลาเฉลี่ย 1.85 ± 0.37 , 3.00 ± 0.46 และ 1.80 ± 0.41 วัน ตามลำดับ จากนั้นหนอนจะเจาะผนังลำตัวของหนอนคืบกินใบลำไยมาป็นดักแด้ สีขาวอยู่ภายนอกใช้เวลาเฉลี่ย 4.95 ± 0.69 วัน ตัวเต็มวัยเพศผู้มีอายุขัยเฉลี่ย 4.80 ± 0.84 วัน และตัวเต็มวัยเพศเมียมีอายุขัยเฉลี่ย 6.13 ± 1.06 วัน ซึ่งหนอนคืบกินใบลำไยหนึ่งตัวมีดักแด้ของแตนเบียน *Apanteles* sp. เฉลี่ย 28.01 ± 1.91 ดักแด้ ทั้งนี้การศึกษาเพื่อมุ่งเน้นถึงแนวทางในการเพาะเลี้ยงขยายปริมาณเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการควบคุมประชากรหนอนคืบกินใบลำไยโดยชีววิธีแบบเพิ่มทวี (augmentative biological control) ต่อไป

จากการสำรวจศัตรูธรรมชาติของหนอนคืบกินใบลำไย ในสภาพสวนลำไย ของเขตจังหวัดเชียงใหม่ และลำพูน พบศัตรูธรรมชาติจำนวน 11 ชนิด เป็นแตนเบียนจำนวน 5 ชนิด คือ แตนเบียนหนอน *Apanteles* sp., แตนเบียนดักแด้ 2 ชนิด ได้แก่ แตนเบียนดักแด้ *Brachymeria* sp. และแมลงวันทากไคนิก *Winthemia* sp. รวมทั้งแตนเบียนในวงศ์ Braconidae และ Ichneumonidae ที่ยังไม่ทราบชื่อวิทยาศาสตร์อีกอย่างละ 1 ชนิด ซึ่งมีเปอร์เซ็นต์การการทำลายของศัตรูธรรมชาติที่เป็นตัวเบียนทั้งหมดในเดือนพฤษภาคม, มิถุนายน, กันยายน, ตุลาคม, พฤศจิกายน, ธันวาคม 2543 และเดือนมกราคม 2544 เท่ากับ 27.87, 44.36, 23.90, 26.07, 19.11, 27.85 และ 62.90 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ โดยพบเปอร์เซ็นต์การเขาทำลายของ ตัวเบียนทั้ง 5 ชนิด สูงสุดในเดือนมกราคม คือ 62.90 เปอร์เซ็นต์ และในเดือนมิถุนายน คือ 44.36 เปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้ยังพบตัวห้ำจำนวน 6 ชนิด คือ มวนเพชรฆาต *S. collaris*, มวนเพชรฆาต *A. gula* มวนพิฆาต *E. furcellata*, มวนตาโต *Geocoris* sp. ตั๊กแตนตำข้าว *H. Bipapilla* และตั๊กแตนตำข้าว *G. gemmatus* ซึ่งจะพบตัวห้ำทั้งหมดได้อย่างสม่ำเสมอ และในปริมาณสูงในสวนลำไย ทำให้มีบทบาทสูงในการทำลายไข่ ตัวหนอนและตัวเต็มวัยของหนอนคืบกินใบลำไย